

Arbetsmarknadsutskottets yttrande 2019/20:AU3y

Stöd till kommunsektorn

Till finansutskottet

Finansutskottet har gett arbetsmarknadsutskottet tillfälle att yttra sig över ett förslag till utskottsinitiativ om stöd till kommunsektorn i de delar som rör utskottets ämnesområde.

Utskottet har inhämtat upplysningar från regeringen i de delar som rör utskottets ämnesområde.

Utskottet föreslår att finansutskottet avstyrker utskottsinitiativet.

I yttrandet finns en avvikande mening (M, SD, V, KD).

Utskottets överväganden

Stöd till kommunsektorn

Ärendet och dess beredning

Finansutskottet beslutade den 23 januari 2020 att ge ett antal utskott, däribland arbetsmarknadsutskottet, tillfälle att yttra sig till finansutskottet över ett utskottsinitiativ om stöd till kommunsektorn.

Regeringen lämnade genom arbetsmarknadsminister Eva Nordmark upplysningar i ärendet vid arbetsmarknadsutskottets sammanträde den 28 januari 2020.

Förslaget till utskottsinitiativ

Utskottsinitiativet i finansutskottet innehåller förslag till ändrade ramar för utgiftsområden, förändrad inkomstberäkning samt ändrade och nya anslag för budgetåret 2020.

Förslaget innebär att ett nytt ramanslag 1:5 Extra stöd till kommuner och regioner förs upp på statens budget med 2 486 000 000 kronor. Anslaget får användas för statsbidrag till kommuner och regioner för att stärka välfärden. Den ökning som föreslås innebär en ökning av de generella statsbidragen som fördelas med 70 procent till kommunerna och 30 procent till regionerna. Statsbidragen ska fördelas proportionellt utifrån befolkningens mängd, dvs. lika i kronor per invånare.

Förstärkningarna till välfärden ska enligt förslaget bl.a. finansieras genom att möjligheten till utvecklingstid och det s.k. ingångsavdraget inte införs.

Utskottets ställningstagande

Utskottet ställde sig under höstens budgetberedning bakom regeringens förslag om att införa en möjlighet till utvecklingstid (bet. 2019/20:AU2). Utskottet delar fortfarande regeringens bedömning att möjligheten till utvecklingstid stärker de anställdas position på arbetsmarknaden samtidigt som rörligheten främjas i en tid då kraven på omställning ökar. Utskottet delar också regeringens bedömning att en kraftfull nedsättning av arbetsgivaravgifterna för personer som ännu inte har etablerat sig på arbetsmarknaden och för personer som länge har stått utanför arbetsmarknaden (ett s.k. ingångsavdrag) kommer att underlätta för bl.a. nyanlända och unga att snabbare komma in på arbetsmarknaden.

Arbetsmarknadsminister Eva Nordmark upprepade inför utskottet den 28 januari 2020 att regeringen bedömer att såväl möjligheten till utvecklingstid som införandet av ett ingångsavdrag är viktiga reformer på arbetsmarknadsområdet. Arbetsmarknadsministern anförde att möjligheten till utvecklingstid kommer att spela roll för kompetensförsörjningen framöver och att

ingångsavdraget kommer att öka möjligheterna för personer som står långt från arbetsmarknaden att komma i arbete.

Utskottet har för sin del inte heller ändrat uppfattning i frågan utan ser fram emot att de båda reformerna genomförs i enlighet med vad som anges i budgetpropositionen för 2020. Detta är också vad riksdagen har beslutat inom ramen för den ordinarie budgetprocessen.

Att utskott tar initiativ för att ändra en redan beslutad budget på det sätt som nu föreslås i finansutskottet är tidigare oprövat. Det är att frånga den ordnade och sammanhållna budgetprocess som Sverige har haft i åtskilliga decennier. Syftet med en samlad budgetprocess är att riksdagen beslutar om och tar ansvar för en helhet. En ordnad budgetprocess ger även medborgare, företag, kommunsektorn och myndigheter långsiktiga planeringsmöjligheter och stabila förutsättningar.

Utskottet finner det därför oroväckande att Moderaterna, Kristdemokraterna, Vänsterpartiet och Sverigedemokraterna väljer att frånga den budgetprocess som har tjänat Sverige väl under många år. Regeringen har tillsammans med Centerpartiet och Liberalerna aviserat att kommuner och regioner redan i år ska få minst 5 miljarder kronor mer i generella tillskott och att rättsväsendet ska få ytterligare förstärkning. Förslagen har kommunicerats för att ge tidiga besked till regioner, kommuner och myndigheter men ska behandlas inom ramen för en ordnad process i den ordinarie vårändringsbudgeten. Det visar att dessa frågor kan hanteras utan att riksdagen ändrar i en beslutad budget.

Med det ovan sagda anser vi att förslaget till utskottsinitiativ bör avstyrkas.

Stockholm den 6 februari 2020

På arbetsmarknadsutskottets vägnar

Anna Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Anna Johansson (S), Gulan Avci (L), Patrik Björck (S), Saila Quicklund (M), Magnus Persson (SD), Helén Pettersson (S), Martin Ådahl (C), Ali Esbati (V), Josefin Malmqvist (M), Ebba Hermansson (SD), Sofia Damm (KD), Serkan Köse (S), Alexander Christiansson (SD), Ann-Sofie Lifvenhage (M), Marianne Pettersson (S) och Maria Nilsson (L).

Avvikande mening

Stöd till kommunsektorn (M, SD, V, KD)

Saila Quicklund (M), Magnus Persson (SD), Ali Esbati (V), Josefin Malmqvist (M), Ebba Hermansson (SD), Sofia Damm (KD), Alexander Christiansson (SD) och Ann-Sofie Lifvenhage (M) anför:

Välfärden är satt under hård press. Det handlar främst om den sedan decennier kända demografiska utvecklingen, där andelen äldre ökar samtidigt som antalet elever i grundskolan ökar. Parallellt med denna utveckling viker det kommunala skatteunderlaget. För att motverka denna utveckling behövs nu ett omedelbart tillskott för att stärka den svenska välfärden. För att dessa resurser ska kunna skjutas till behöver delar av de medel som är avsatta i budgetpropositionen för 2020 omfördelas.

Vi anser att förslaget till utskottsinitiativ i finansutskottet är väl avvägt. Det är t.ex. rimligt att avbryta införandet av såväl utvecklingstid som ingångsavdrag. Utvecklingsåret är en dyr och kontraproduktiv åtgärd, och ingångsavdraget är en ineffektiv skattelättnad som skulle ha en begränsad effekt på sysselsättningen. Vi anser därför att de resurser som regeringen har avsatt för dessa ändamål bör omfördelas för att finansiera en ökning av de generella statsbidragen till kommunsektorn.

De upplysningar som regeringen har lämnat under utskottets beredning av detta ärende påverkar på intet sätt vår bedömning.

Vi anser mot denna bakgrund att förslaget till utskottsinitiativ bör tillstyrkas.